

Handläggare
Albin Ring
Telefon: 08-508 28 928

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden,
2018-01-30, p. 12

Föreläggande vid löpande vite att säkerställa en korrekt märkning av allergikost

Fastställande av delegationsbeslut

Förvaltningens förslag till beslut

1. Fastställa förvaltningschefens delegationsbeslut daterat den 19 december 2017, dnr. 2017-2076
2. Uppdra åt förvaltningschefen att företräda nämnden i ärendet.

Gunnar Söderholm
Förvaltningschef

Britta Björkholm
Avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningschefen beslutade den 19 december 2017 enligt gällande delegationsordning att förelägga Fazer Food Services AB (Fazer) vid löpande vite att säkerställa en korrekt märkning av allergikost (bilaga 1). Gällande delegationsordning förutsätter att nämnden ges möjlighet att ta ställning till vitesförelägganden där vitesbeloppet överstiger 200 000 kronor. Genom detta tjänsteutlåtande anmäler förvaltningen det aktuella delegationsbeslutet och hemställer om att nämnden fastställer detsamma.

Eftersom beslutet har överklagats föreslår förvaltningen att nämnden ska uppdra åt förvaltningschefen att företräda nämnden i ärendet.

Bakgrund

Fazer bedriver livsmedelsverksamhet inom Stockholms stad. Verksamheten inbegriper bland annat att tillreda skolmat i flera olika tillagningskök. Skolmaten distribueras därefter till serveringskök vid såväl kommunala som privata skolor.

Miljöförvaltningen har vid flera inspektioner under 2017 konstaterat allvarliga brister vid hanteringen av allergikost i Fazers livsmedelsverksamhet.

Den 7 mars 2017 förbjöd miljö- och hälsoskyddsnämnden allergikosthantering i Fazers tillagningskök i Rödabergsskolan. Förbudet föranleddes av bristande rutiner och fysiska förutsättningar för tillredning av allergikost vilket medförde såväl överhängande risk för kontaminering som incidenter där felaktig allergikost serverats allergiska skolbarn, med allvarliga konsekvenser som följd. Förbudet upphävdes den 19 maj 2017 efter att Fazer vidtagit åtgärder i form av förbättrade rutiner, utbildning av personal, inköp av material och ombyggnation av köket.

Vid vissa uppföljande kontroller konstaterades emellertid att brister kvarstod och nya incidenter där felaktig allergikost levererats till serveringskök eller serverats till allergiska skolbarn kom till förvaltningens kännedom.

Den 1 december 2017 förbjöd miljö- och hälsoskyddsnämnden åter hantering av allergikost i skolans tillagningskök, efter att det konstaterats att det vid två tillfällen levererats mat som innehöll gluten, trots att den enligt märkningen skulle vara fri från allergenen.

Efter att Fazer skickat in en åtgärdsplan som bland annat innebär en förstärkt bemanning i köket under en period samt att personal från huvudkontoret ska övervaka hanteringen och instruera personalen i köket, upphävdes förbudet den 6 december 2017. I samband med att beslutet hävdades meddelades att nämnden hade för avsikt att utfärda ett vitesföreläggande med anledning av verksamhetens allergikosthantering.

Följande kontrollrapporter och beslut har upprättats i ärendet:

- 2017-02-28 Kontrollrapport, planerat kontrollbesök
- 2017-03-07 Beslut om förbud mot tillagning av allergi-kost
- 2017-05-19 Beslut om upphävande av förbud mot tillagning av allergikost
- 2017-05-22 Kontrollrapport, uppföljande kontroll
- 2017-06-08 Kontrollrapport, planerat kontrollbesök
- 2017-09-01 Kontrollrapport, uppföljande kontroll
- 2017-11-10 Kontrollrapport, uppföljning av klagomål
- 2017-12-01 Beslut om förbud mot tillagning av allergikost
- 2017-12-06 Beslut om upphävande av förbud mot tillagning av allergikost

Delegationsbeslut den 19 december 2017

Med anledning av att verksamheten uppvisar återkommande brister, trots att åtgärder tidigare vidtagits av verksamhetsutövaren, beslutade förvaltningschefen den 19 december 2017 enligt gällande delegationsordning att förelägga Fazer vid löpande vite att säkerställa en korrekt märkning av allergikost (bilaga 1).

Vitesbeloppet sattes till 100 000 kronor per tillfälle som allergikost som innehåller allergener som den enligt märkningen, eller annan information som följer med maten, inte ska innehålla har serverats eller levererats.

Beslutet förordnades att gälla omedelbart även om det överklagas (så kallat verkställighetsförordnande).

Förutsättningar för aktuellt delegationsbeslut enligt gällande delegationsordning

Enligt den vid tidpunkten för beslutet gällande delegationsordningen (beslutad den 16 maj 2017, § 8) äger förvaltningschefen rätt att besluta om föreläggande och förbud vid vite och löpande vite inom nämndens hela tillsynsområde i:

1. brådskande fall till dess nämnden tagit ställning i ärendet, eller
2. i övriga fall, dock högst 200 000 kronor.

Eftersom det aktuella föreläggandet är förenat med löpande vite om 100 000 kronor per tillfälle som föreläggandet inte följs omfattas det inte av den generella delegationen på upp till 200 000 kronor i punkten 2. Vikten av att få ett föreläggande på plats så fort som möjligt efter det att förbudet mot allergikosthanteringen upphävdes den 6 december 2017 föranledde däremot att ett delegationsbeslut i brådskande fall enligt punkten 1 var möjligt. Ett sådant beslut förutsätter emellertid att nämnden ska ges möjlighet att ta ställning i ärendet.

Beslutet är överklagat

Den 22 december 2017 överklagade Fazer beslutet (bilaga 2) och yrkade på inhibition, det vill säga att beslutet tillsvidare inte ska gälla. Fazer anser i första hand att beslutet ska upphävas på grund av att det uppfattas som såväl obehövligt som oprecist, i andra hand att vitesbeloppet ska ändras till 10 000 kronor eller ett belopp som anses lämpligt.

Genom delbeslut den 12 januari 2018 beslutade länsstyrelsen att avslå bolagets yrkande om inhibition (bilaga 3). Det betyder att

beslutet gäller trots att det är överklagat. Länsstyrelsen motiverade sitt beslut bland annat med att nämndens beslut vid en preliminär bedömning inte är felaktigt och att det inte finns någon sådan skada för bolaget som innebär att det överklagade beslutet tillsvidare inte ska gälla. Länsstyrelsens delbeslut är dock ett självständigt beslut som inte är bindande för länsstyrelsens slutliga beslut. Slutligt beslut meddelas efter beredning av ärendet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen konstaterar att Fazers livsmedelsverksamhet, trots de åtgärder som vidtagits och trots att upprepade förbud mot allergikosthantering har utfärdats, uppvisar återkommande brister. Efter de åtgärder som verksamhetsutövaren har vidtagit, bland annat i form av skriftliga rutiner och förändringar i den fysiska miljön, bedömer förvaltningen att det visserligen finns förutsättningar för en säker hantering av allergikost vid er verksamhet, men att detta förutsätter att de upprättade rutinerna följs och att personalen har tillräcklig utbildning och kunskap om dessa samt att produktionsmetoder och produktionsvolymerna medger att rutinerna kan följas så att en säker allergikosthantering kan upprätthållas. Eftersom verksamhetsutövaren vid upprepade tillfällen under 2017, trots nya rutiner och riktlinjer för verksamheten, levererat felaktigt märkt allergikost och därmed utsatt allergiska barn för allvarlig fara anser förvaltningen att det aktuella vitesföreläggandet är påkallat för att förmå verksamhetsutövaren att upprätta och långsiktigt upprätthålla en säker allergikosthantering.

I valet mellan att begränsa verksamheten och/eller förbjuda delar av den kontra att förelägga verksamhetsutövaren att på ett sätt som denne finner lämpligt organisera och anpassa verksamheten så att ett visst resultat (säker allergikosthantering) uppnås, finner förvaltningen att det senare utgör en mer proportionerlig åtgärd i det aktuella fallet. Åtgärden ligger även i linje med art. 17.1 förordning 178/2002/EG, som föreskriver att varje livsmedelsföretagare ansvarar för att organisera sin verksamhet på ett sådant sätt att den kan säkerställa efterlevnaden av livsmedelslagstiftningen i verksamhetens alla stadier.

Vitesbeloppets storlek motiveras av de allvarliga risker som är förknippade med bristerna och det faktum att de som utsätts för riskerna är en särskild skyddsvärd grupp. Förvaltningen har också beaktat adressatens ekonomiska förhållanden i syfte att vitet på ett effektivt sätt ska förmå denne att följa föreläggandet (3 § lag [1985:206] om viten).

Gällande delegationsordning förutsätter att nämnden ges möjlighet att ta ställning till vitesförelägganden av föreliggande karaktär. Därför anmäler förvaltningen genom detta tjänsteutlåtande det aktuella delegationsbeslutet (bilaga 1) och hemställer om att nämnden fastställer detsamma.

Eftersom beslutet har överklagats av Fazer föreslår förvaltningen vidare att nämnden ska uppdra åt förvaltningschefen att företräda nämnden i ärendet.

SLUT

Bilagor

1. Delegationsbeslut av den 19 december 2017, dnr 2017-2076
2. Överklagande från Fazer Food services AB, daterat den 22 december 2017
3. Länsstyrelsens delbeslut i fråga om inhibition, bet. 281-772-2018, daterat den 12 januari 2018